

POSTANOWIENIE

Dnia 10 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2025 r.,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej,
wniosku obrońcy obwinionego sędziego SR X.Y.
o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności
przez sędziego SN Tomasza Demendeckiego w sprawie o sygn. I ZO 68/24,
na podstawie art. 29 § 10 w zw. z § 9 ustawy o Sądzie Najwyższym
postanowił

odrzuć wniosek

UZASADNIENIE

W dniu 13 czerwca 2024 r. obrońca obwinionego X.Y. złożył na podstawie art. 29 § 6 ustawy o Sądzie Najwyższym (tekst jedn.: Dz.U. 2024, poz. 622), w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 47 Konstytucji Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej w zw. z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, wniosek o zbadanie przez Sąd Najwyższy spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez sędziego Sądu Najwyższego Tomasza Demendeckiego, powołanego do rozpoznania sprawy o sygn. akt I ZO 68/24. Przedmiotowa sprawa dotyczy zaś postępowania w przedmiocie rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Marka Motuka w sprawie rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Wiesława Kozielowicza, wylosowanego do rozpoznania sprawy dyscyplinarnej toczącej się pod sygn. I ZB 45/23.

Obrońca obwinionego, adw. P. M., wniósł o stwierdzenie, że w przedmiotowej sprawie okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego Tomasza Demendeckiego, a także jego postępowanie po powołaniu, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących obwinionego SSR X.Y. oraz charakteru sprawy, prowadzą do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy, w rozumieniu art. 29 § 6 ustawy o SN.

W uzasadnieniu wnioskodawca wskazał na nieprawidłowości systemowe, związane z organizacją sądownictwa powszechnego oraz dyscyplinarnego w Polsce, co prowadzi do naruszenia kryterium obiektywnej bezstronności w rozumieniu orzecznictwa ETPC. Przede wszystkim zaś, wnioskodawca wskazał na powołanie sędziego Sądu Najwyższego Tomasza Demendeckiego przez organ ukształtowany ustawą o KRS z 2017 r. oraz na orzekanie przez tegoż sędziego w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego, która zastąpiła Izbę Dyscyplinarną.

Obrońca obwinionego wyraźnie podkreślił, że nie ma wątpliwości, iż okoliczności dotyczące powołania sędziego Sądu Najwyższego Tomasza Demendeckiego na urząd sędziego Sądu Najwyższego stanowi wystarczającą przesłankę do uznania, iż nie spełnia on wymogów bezstronności i niezawisłości w rozumieniu zewnętrznym. Ponadto obrońca stoi na stanowisku, zgodnie z którym wadliwość procedury nominacyjnej sędziego Sądu Najwyższego jest wystarczającą przesłanką do jego wyłączenia (s. 8 wniosku).

Jednocześnie, działając z daleko posuniętej ostrożności procesowej, obrońca wskazał, że także okoliczności dotyczące postępowania sędziego Sądu Najwyższego Tomasza Demendeckiego zarówno przed, jak i po jego powołaniu na urząd sędziowski, świadczą o braku bezstronności w wymiarze zewnętrznym. Do takich okoliczności należy, zdaniem wnioskodawcy, oparte na doniesieniach medialnych, powiązanie sędziego z osobą Ł. P., gdzie pełnił funkcję promotora jego pracy doktorskiej. Jako dodatkowy argument wnioskodawca wskazał krytyczną opinię jednego z obrońców obwinionego, prof. M. R., wobec osoby sędziego Sądu Najwyższego Tomasza Demendeckiego, który zgłosił kandydaturę na członka Rady Doskonałości Naukowej RP.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy obwinionego sędziego Sądu Rejonowego X.Y. podlega odrzuceniu, jako niespełniający warunków określonych w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym.

Zgodnie z treścią art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (tzw. test niezawisłości i bezstronności).

Na podstawie art. 29 § 9 i 10 ustawy o Sądzie Najwyższym, wniosek o zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności powinien czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierać żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki określone w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie. Wniosek niespełniający tych wymagań podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2023 r., III CB 23/22).

Podkreślić należy, że skoro w założeniu ustawodawcy przedmiotowy wniosek ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie, oznacza to, iż nie wystarczy przytoczenie okoliczności towarzyszących powołaniu danego sędziego Sądu Najwyższego, w tym ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej, jak również jego postępowania po powołaniu, które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przez niego wymagań niezawisłości i bezstronności, ale konieczne jest także wskazanie okoliczności świadczących o tym, że brak ten może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Oznacza to, że przedmiotem badania w trybie art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym jest dochowanie standardu niezawisłości i bezstronności w kontekście konkretnej

sprawy w tym sensie, iż ewentualne deficyty niezawisłości i bezstronności mogą oddziaływać na wynik tej sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2024 r., I NB 8/24; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2024 r., III CB 22/24; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2024 r., I ZB 45/22, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2024 r., I ZB 117/23; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2022 r., III CB 5/22).

Jednocześnie przez okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego na tle art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym należy rozumieć nie okoliczności o charakterze generalnym, odwołujące się do systemowych rozwiązań procesu powoływania sędziów, a zatem w istocie okoliczności dotyczące sposobu ich powołania, lecz indywidualne okoliczności powołania, odnoszące się do konkretnego sędziego objętego wnioskiem o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości i bezstronności (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2024 r., III CB 18/24; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2023 r., I ZB 44/22; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2022 r., III CB 5/22).

Wniosek obrońcy obwinionego SSR X.Y. złożony w sprawie I ZO 68/24 w sposób oczywisty nie czyni zadość tym wymaganiom. Wprawdzie wnioskodawca wskazuje na okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego Tomasza Demendeckiego w ramach wadliwego postępowania konkursowego, z rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., jednakże powołane okoliczności mają charakter ogólny i mogłyby oddziaływać na ocenę dochowania standardu niezawisłości i bezstronności w każdej sprawie rozpatrywanej przez sędziego, niezależnie od jej okoliczności, co w oczywisty sposób stałoby w sprzeczności z treścią i celem art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym.

Szczegółowa analiza wniosku o zbadanie standardów bezstronności i niezawisłości sędziego Sądu Najwyższego Tomasza Demendeckiego uzasadnia twierdzenie, że w odniesieniu do zawartego w art. 29 § 5 w zw. z § 9 ustawy o Sądzie Najwyższym wymogu wskazania okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego, opiera się on w istocie nie na indywidualnych okolicznościach powołania sędziego Tomasza Demendeckiego na urząd sędziego Sądu Najwyższego, lecz

koncentruje się na występującej zdaniem wnioskodawcy, systemowej nieprawidłowości powoływania sędziów, której wnioskodawca upatruje w ukształtowaniu Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie ustawy nowelizującej z dnia 8 grudnia 2017 r.

Wnioskodawca w żadnym zakresie nie wykazał jak okoliczności związane z powołaniem oraz sposób postępowania sędziego po powołaniu, w rozumieniu art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, miałyby wpływać na naruszenie standardu niezawisłości lub bezstronności w okolicznościach tej konkretnej sprawy. Nie odwołano się do żadnych konkretnych zdarzeń wskazujących, że postępowanie sędziego Sądu Najwyższego Tomasza Demendeckiego naruszałoby standardy niezawisłości czy bezstronności, co dotyczy sprawy o sygn. akt I ZO 68/24. Zdaniem Sądu Najwyższego wnioskodawca nie wypełnił wynikającego z art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym obowiązku przedstawienia okoliczności postępowania sędziego, już po jego powołaniu, w kontekście charakteru tej konkretnej sprawy i okoliczności dotyczących uprawnionego do złożenia wniosku.

Oczywistym jest bowiem, że okoliczności dotyczące działalności naukowej sędziego Sądu Najwyższego Tomasza Demendeckiego oraz krytyczna opinia w zakresie jego kandydowania na członka Rady Doskonałości Naukowej RP nie mają wpływu na niezawisłość i bezstronność sędziego w przedmiocie sprawy I ZO 68/24, a tym samym na jej wynik. Krytyczne wypowiedzi prof. M. R. na temat sędziego Sądu Najwyższego Tomasza Demendeckiego, na które powołuje się wnioskodawca, świadczą tylko o ich autorze. Ocena określonych sędziów przez strony postępowania nie może doprowadzić do automatycznego wyłączenia tych sędziów z orzekania w konkretnej sprawie, zaś w efekcie do kształtowania składu sądu w oparciu o oczekiwania stron.

Reasumując, wniosek obrońcy obwinionego sędziego Sądu Rejonowego X.Y. nie spełnia wymogów wskazanych w art. 29 § 9 ustawy o Sądzie Najwyższym. Świadczy o tym fakt, iż wnioskodawca nie dopełnił wymogu wynikającego z treści art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, pomijając przesłankę „okoliczności danej sprawy”. We wniosku nie przywołano bowiem jakichkolwiek argumentów wskazujących na to, jak w realiach tej konkretnej sprawy, zresztą incydentalnej, okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego Tomasza

Demendeckiego i jego postępowania po powołaniu, mogłyby wpływać na naruszenie standardu niezawisłości lub bezstronności oraz na jej wynik, przy uwzględnieniu okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy.

Powyższe zaniechanie niewątpliwie świadczy o niedochowaniu wymagań z art. 29 § 9 ustawy o Sądzie Najwyższym. Brak ten ma przy tym, zgodnie z treścią art. 29 § 10 ustawy o Sądzie Najwyższym, charakter nieusuwalny. Wniosek zawiera zatem braki konstrukcyjne, skutkujące jego odrzuceniem z przyczyn formalnych. Przy czym Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że ocena warunków formalnych wniosku możliwa jest przez sąd w składzie jednego sędziego (sprawozdawcy) i tym samym odrzucenie wniosku dopuszczalne jest przez sąd w tym samym składzie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2022 r., III CB 2/22; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2024 r., III CB 7/24).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia, uznając jednocześnie, że w przedmiotowej sprawie nie ma podstaw do zawieszenia postępowania.

[M. T.]

[a.ł.]